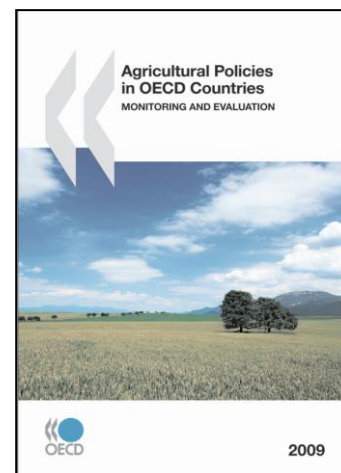

Agricultural Policies in OECD Countries 2009: Monitoring and Evaluation

Summary in Norwegian

Jordbrukspolitik i OECD-landene i 2009: Kontroll og evaluering

Sammendrag på norsk

Sammendrag

*Produsentstøtte i OECD-land er
på sitt laveste nivå siden 1986 ...*

I 2008 var produsentstøtten i OECD-området anslått til USD 265 milliarder eller EUR 182 milliarder, målt som produsentstøtteestimat (PSE). Dette tilsvarer 21 % av den samlede bruttoinntekten til jordbruksprodusentene i OECD, ned fra 22 % i 2007 og 26 % i 2006. Det aktuelle nivået produsentstøtte er det laveste siden midten av 1980-årene.

*... og gjenspeiler i stor grad
kraftige bevegelser i
verdensprisene*

Nedgangen i støtte i 2008, som også i året før, skyldtes i stor

grad uvanlig høye jordbrukspriser verden over, snarere enn bestemte politiske reformer vedtatt av myndighetene. Selv om verdensprisene falt i andre halvdel av 2008 lå de samlet sett over sine langvarige gjennomsnitt. Med høye verdenspriser, førte politiske tiltak for å støtte innenrikspriser og motsyklisk støtte til lavere overføringer, og generell støtte til produsenter ble redusert. Men som tidligere og nyere erfaring viser når verdensprisene begynner å synke fra ekstremt høye nivåer, blir proteksjonistiske tiltak og pristilknyttet innenriksstøtte nok engang aktive.

Den globale økonomien ble kraftig rammet av krisen i 2008 ...

Perioden som granskes, ble preget av eksepsjonelle endringer i den globale økonomien. Situasjonen på finansmarkedene forverret seg dramatisk fra andre halvdel av 2008. Handels- og forbrukertillit og aksjepriser falt sammen over hele verden, industriproduksjon og handel skrumpet inn og arbeidsledigheten steg kraftig. Økonomisk vekst i OECD-området avtok kraftig i 2008, med fallende faktisk BNP i andre halvdel av året i flere land. Det har ikke forekommet slik dybde og bredde av økonomisk vanskelighet i de siste 60 årene.

... da råvareprisene begynte å falle fra sine historiske rekorder

Den finansielle krisen brøt ut på et tidspunkt da nominelle råvarepriser nådde sine historiske rekorder. Råvareprisene steg raskt i 2007 og ble ekstremt høye i midten av 2008. Prisstigningen har klart vist de samfunnsmessige konsekvensene av ustabilitet på råvaremarkedet. Det hersker sterkt økende bekymring om den negative effekten av høye matpriser på sult og fattigdom i verden. Pristrendene snudde brått i midten av 2008, og råvareprisene falt til samme nivå som tidlig i 2007.

Jordbruket kan klare seg bedre gjennom krisen enn andre sektorer

Konsekvensene av den finansielle og økonomiske krisen på jordbrukssektoren er fortsatt under utvikling. I stor utstrekning vil krisens virkning på bestemte sektorer i økonomien avhenge av i hvor stor grad de er utsatt for strammere kredittvilkår og synkende etterspørsel. I dette henseende bør jordbruket i de fleste OECD-land klare seg bedre enn andre sektorer på grunn av dets relativt lavere finansielle eksponering, en mindre inntektsavhengig etterspørsel, de eksisterende støttetiltakene, og i visse tilfeller, inntekter spart opp under perioden med høye priser. Tross jordbrukets antakelig bedre evne til å hente seg inn, vil det

sannsynligvis gjennomgå tilpasning i forbindelse med økonomiske justeringer og økt volatilitet i råvareprisene. En større effekt på laddistrikten vil trolig komme fra tap av arbeidsplasser utenfor jordbrukssektoren, noe som vil redusere sysselsettingen i andre sektorer enn jordbruk, og dermed reduseres inntekten i gårdsbruk og andre husholdninger i distriktene.

Markedsstabilitet og økonomisk krise har ført til ekstraordinære tiltak

Myndigheter i OECD-land reagerte på råvareprisens volatilitet og det finansielle presset forårsaket av krisen. Noen av landene innførte tollnedsettelse og eksporthindringer på matvarer fra jordbruket i et forsøk på å dempe effekten av høye verdenspriser på forbrukerne. Noen land kuttet også importtollen på innsatsvarer for jordbruket, innførte subsidier på innsatsvarer eller bevilget direkte støtte til bestemte undersektorer i jordbruket. Det ble gjennomført lignende tiltak i et stort antall fremvoksende og voksende økonomier. Den reelle effekten av disse tiltakene er uklar. Tiltakene i mange land var ikke direkte rettet mot fattige land, og kan forventes å bidra til ustabiliteten i globale markeder. I slutten av 2008, da det ble klart hvor alvorlig den finansielle og økonomiske krisen var, kunngjorde eller innførte visse OECD-land spesielle tiltak for å lette det finansielle presset i sektoren, inkludert enklere tilgang til kreditt, skattelette og ekstra direkte støtte.

Flere OECD-land ble enige om viktige politiske endringer ...

Det foregikk også viktige endringer i jordbrukspolitiske rammer i visse land. I EU ble helsesjekken av EUs felles landbrukspolitikk fullført, og det ble gjort fremskritt når det gjaldt å reformere flere sektorrelaterte ordninger. USA vedtok en ny landbrukslov for 2008-12: Food, Conservation and Energy Act. Canada har kommet frem til en avtale om punktene vedrørende forvaltning av handelsrisiko i den landbrukspolitiske Growing Forward-rammen for 2008-13.

... med ulike fremskritt innen politisk reform

Endringene i EU betyr en utvikling bort fra produksjonsbetinget støtte, representert av utvidelsen av enkeltbruksstøtten (SPS). Det gis større fleksibilitet til EU-land når det gjelder bruken av visse midler overført fra SPS. Dette kan forbedre politisk målrettethet, men skaper også nye utfordringer

for medlemsland som må utarbeide og innføre flere målrettede tiltak. Den nye jordbrukspolitikken i USA innebærer ingen radikal politisk endring, men den utvider antall råvarer som godkjennes for støtte, øker flere utlånsrenter og målpriser, og tilføyer et valgfritt, inntektsbasert, motsyklisk program, ACRE. Gitt usikkerheten om fremtidige priser og hvordan ACRE-programmet vil fungere, er markedseffektene på dette stadiet ikke klare.

Risikoforvaltning får spesiell politisk oppmerksomhet ...

EU åpnet for muligheten for samfinansierte subsidier til forsikringsfond og gjensidige fond, og noen nye EU-land innførte landets egenfinansierte subsidierte forsikringsprogrammer. Andre land økte også risikotilknyttede tiltak, inkludert revidering og tilføyelser til motsykliske programmer i den nye amerikanske landbruksloven og utvidelse av katastrofeforsikring i Korea. Mange OECD-land, spesielt Canada, utvikler mer stabile rammer for katastrofebistand, selv om det fortsatt finnes visse ekstraordinære akutte bistandstiltak. Effektiviteten av den nye risikoforvaltningspolitikken når det gjelder hyppighet, bistandsmengde, forvrengende virkning på produksjonen og potensiell fortrenging av andre risikoforvaltningsstrategier, krever systematisk, inngående evaluering.

... som også klimaendringer og bærekraftig, miljøvennlig landbruk

Klimaendringer og tilgjengelighet til vann er gjenstand for økende bekymring i OECD-land. Visse land økte offentlige bevilgninger til forskning og overvåking av klimaendringer, eller innførte strategier og tilpasningstiltak innen jordbruket. Mange land fortsatte å bruke en rekke politiske tiltak for å stimulere fornybar energi fra jordbruksråvarer tross usikkerhet om effekten på etterspørselen etter råvarer, vannforbruk og reduksjon av utslipp av klimagasser. En annen politisk prioritet er beskyttelse og bevaring av jorden. Visse nye tiltak for miljøvennlig landbruk omfatter også bedre vannforvaltning, reduksjon av forurensning, biologisk mangfold og bevaring av landskapet.

Mange land fortsatte arbeidet med bilaterale og regionale avtaler

Intensivt arbeid med prosessene for videre forpliktelser i jordbruket fortsatte i hele 2008 i DDA-runden (Doha-utviklingsagendaen) i WTOs regi, men ingen multilateral avtale

ble nådd. På G20-toppmøtet i mars 2009 bekreftet imidlertid lederne for landene sitt engasjement for å oppnå en ambisiøs og balansert konklusjon på WTOs Doha-runde. Midt inni den langsomme multilaterale prosessen, arbeider mange OECD-land med nye bilaterale og regionale handelsavtaler.

Den samlede vekten av jordbruksstøtte har sunket i alle OECD-land ...

Den samlede støtten til jordbrukssektoren som kombinerer produsentstøtte (PSE), støtte til generelle tjenester til jordbruket som f.eks. forskning, infrastruktur, inspeksjon, markedsføring og reklame, samt subsidier til forbrukerne, ble anslått til USD 368 milliarder (EUR 271 milliarder) i 2006-08. Dette tilsvarer 0,9 % av BNP i OECD, ned fra 2,5 % i 1986-88. Den reduserte byrden av jordbruksstøtte på den samlede økonomien er karakteristisk for alle OECD-land, og primært gjenspeiler dette den synkende andelen jordbruk i deres BNP.

... lavere støtte er knyttet til dagens produksjon ...

I takt med nedgangen i det relative støttenivået, endres også måtene støtten bevilges på. Det gis mindre støtte basert på produksjonsmengde eller ulike mengder anvendte innsatsfaktorer, og i økende grad basert på andre parametere som f.eks. areal eller antall dyr, og det tas hensyn til historiske eller fastsatte nivåer av disse parametrene. En nedgang i produksjonsbasert støtte fremstår som helt åpenbar når man ser på reduksjonen av forskjellen mellom prisene fra innenlandske produsenter og grenseprisene - ned fra 50 % i 1986-88 (i gjennomsnitt for OECD-området) til 16 % i 2006-08, selv om høye verdenspriser også spilte en viktig rolle i de siste årene.

... og flere tilskudd gir jordbrukerne større fleksibilitet, inkludert ingen produksjonsforpliktelse

Noen nye programmer går enda lenger i å gjøre subsidiene mindre produksjonsbetingede. Tilskudd til jordbrukerne er i mindre grad knyttet til produksjon av en bestemt råvare, enten ved å tillate at en gruppe råvarer eller andre råvarer kan få støtte. Videre kom rundt en fjerdedel av samlet produsentstøtte i OECD-området i 2006-08 fra politiske tiltak som ikke påla jordbrukerne å produsere en råvare for å motta støtte, særlig gjaldt dette direkte støtte i USA eller enkeltbruksstøtten i EU. Men råvarespesifikk støtte er vesentlig for ris, sukker og visse

husdyrprodukter. Når det gjelder ris, utgjorde slik støtte 60 % av samlede inntekter for risprodusenter i 2006-08.

Støttetiltak krever i økende grad at jordbrukere innfører en viss produksjonspraksis

Støtte forutsetter i økende grad at produsentene følger en viss produksjonspraksis for å oppnå bredere mål, som miljøvern, dyrs velferd og matsikkerhet. Støtte som innebærer at slike krav ble gjennomført, utgjorde 4 % av samlet produsentstøtte i OECD i 1986-88, en andel som har økt til 32 % innen 2006-08 med en hovedvekt av slik støtte for tiden bevilget i EU. Blant OECD-land gir EU, USA og Sveits de høyeste andelene (nesten 50 %) av samlet støtte til produsenter med en eller annen type krav.

Tross reduksjonen er mesteparten av den forvrengende støtten fortsatt dominerende, og reformen foregår ujevnt mellom landene

Til tross for en synlig nedgang både i subsidienivået og andelen potensielt mest forvrengende subsidieformer, fortsetter tiltakene som regnes å være de mest forvrengende, å dominere i de fleste OECD-landene. Produksjonsbasert støtte (som også omfatter proteksjonistiske tiltak) og støtte basert på ukontrollert bruk av variable innsatsfaktorer, utgjorde 56 % av samlet produsentstøtte for OECD i 2006-08. Og reformen har foregått ujevnt: Mens noen land har kommet lenger i gjennomføringen av produksjonsuavhengig støtte, er andre helt i begynnelsen av prosessen. Mengden produsentstøtte i OECD-land i 2006-08 varierte mye: Den var på 1 % i New Zealand, 6 % i Australia, 10 % i USA, 13 % i Mexico, 18 % i Canada, 21 % i Tyrkia, 27 % i EU, 49 % i Japan, 58 % på Island, 60 % i Sveits, 61 % i Korea og 62 % i Norge.

Aktuelle økonomiske og markedsrelaterte vilkår gir nye utfordringer ...

Den globale økonomiske krisen, hardere konkurranse om knappe ressurser, økt prisvolatilitet og voksende bekymring om matsikkerhet i verden, betyr nye utfordringer for beslutningstakerne. Aktuelle tiltak fra myndighetene for å stimulere økonomisk aktivitet veier tungt på betalingsevnen til mange land. Etter hvert som landene kommer ut av krisen vil myndighetene stå overfor vanskeligere budsjettrelaterte situasjoner. Dette vil trolig føre til videre gransking av

sektortilknyttede tiltak på mange områder, inkludert jordbruk.

... og nye muligheter for politisk reform

Når vi ser fremover, kan disse forholdene gi myndighetene en mulighet for å sikre at deres politiske tiltak er tilpasset deres økonomiske, samfunns- og miljømessige politiske mål.

© OECD 2009

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, rights@oecd.org eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøk vårt nettsted www.oecd.org/rights/

